

FÉNYES GYŰRŰK UTCÁJA

GOBBY FEHÉR GYULA

A szülői értekezlet után a négy asszony beült a siptár cukrászdájába. Nem a gyerekek jegyeiről beszéltek, nem túl magasztaló véleményüket elmondták még benn a tanteremben. A cukrászdába azért ültek, mert Rózsika megkérdezte Esztert, mikor tartja meg a lakodalmát. Eszter meg azt felelte, hosszú mese az, nem lehet kapásból se előadni, se meghallgatni. Mire Rózsika, akit furdalt a kíváncsiság, meginvitálta a társaságot egy kávéra. Meg is rendelték a kávé, alighogy letelepedtek, de hárman nem állták meg, kértek a cukrász elhíresült tojáslikőrjéből is, ami igazi kontyalávalónak ígérkezett. Abban rögtön megegyeztek, hogy a likőrt mindenki a saját számlájára issza, s hozzá is fogtak nagy csettintgetések közepette. Mikor túl voltak a kávé fújdogálásán meg a likőr különleges zamatának megtárgyalásán, Eszter belefogott meg nem tartandó esküvőjének történetébe.

Tudjátok, mennyire szeret engem az én uram. Mindent megtesz érttem. Hajnalban ő kel föl elsőnek, begyújt, rendbe teszi a gyereket, kávé főz, ha a csetres a konyhában maradt, el is mosogat. Nekem csak akkor kell kibújni az ágyból, mikor munkába indul. Nem panaszkodhatok, jól élünk, magára vállalta a gyereket is, magáénak tekinti, úgy is bánik velem. Csak az anyakönyvvezető elé nem tud elvezetni.

No, de miért? Miért nem tud? Ki akadályozza? A három asszony háromfélét kérdezett egyszerre.

Az én uramnak élő felesége van.

Ki az? Nem akar elválni? Gyereke is van tőle? Az asszonyok kezében megállt a csésze, alig várták a választ.

Egyszer az én uram összeakadt a Futaki úti piacon egy ékszeráros lánnyal. Mindenféle bizsu volt nála, olcsó orosz órák meg kaukázusi borostyánkövek. Mint afféle árus, kínálgatta az én uramnak is ezt az ingyomot, bingyomot, venne tőle olcsó pénzen. Csillogott előtte a pult, de csillogott ám a szeme is ennek a huncut lánynak, s erre fölfigyelt az én uram. Négy hónapja lakott már Újvidéken, barátokat szerzett, kártyázni járt a Körbe, táncra meg a Partizánba, de nőt még nem akasztott le ott egyet se. Belenézett az ékszeráros lány szemébe, s az kihasználta az alkalmat, rákérdezett az uramra, ismer-e olyan szegény öregasszonyt, akinek van kiadó szobája, mert neki estétől kezdve nincs hol laknia, s igen szorult helyzetben van. Beszédbe elegyedtek, hamar kiderült, hogy a lány néhány más asszonnal együtt érkezett Romániából, azokkal lakott együtt a Szalajkán egy düledező házban, a többiek már továbbálltak, Belgrádba mentek piacozni, hátha ott gyorsabban elkel az áru, csak a lány maradt itt magnak. Ha lett volna esze az én uramnak, akkor fölteszi a kérdést, miért maradt volna itt egy lány, védtelenül, egyedül, mikor ő is Belgrádba mehetett volna ékszert árulni, mint a többiek. De nem volt már az esze a helyén, mikor erről nem kérdezősködött, hanem egyből fölajánlotta a magányos hölgynek, költözzön hozzá néhány napra, ahol egy elvan, ketten is meglesznek valahogy. Azonmód elsétált a Szalajkára, segített összepakolni a lány holmiját, nem volt az sok, csak amennyit az egymaga is hátán hordozhatott, azt a biciklire akasztotta, úgy vezette haza Clarissáját.

Klarissza? Szisszent föl Rózsika.

Szép neve volt. Vélte Kertészné.

Egy szent neve is lehetne. Mondta Julis.

Clarissa. Mondta Eszter. Az volt a lány neve. Megtanultam én fejből. Urdulescu Clarissa.

Hát nem magyar lány volt? Kérdezte Rózsika.

Nem is tudott magyarul? Kérdezte Kertészné.

Tud az urad románul? Kérdezte Julis.

Beszélt Clarissa a románon kívül magyarul is, szerbül is, németül is. Meg ahogy az uram néhány szavából kivettem, erről ugyan nem nagyon hajlandó nyilatkozni, de én addig fortélyoskodtam vele, amíg azért egyes

dolgokat megtudtam, szóval, ha egyszer közelebről megismerkedett vele az ember, beszélt az minden nyelven. Nem sok szó kell egy férfi meg egy belevaló lány között, ha már egyszer az ágyba kerültek.

Hamar megérti a másikat az ember. Mondta Rózsika.

Többet jelent egy kézmozdulat, mint akárhány szó. Vélte Kertészné.

Még a némák is megértik egymást. Vallotta Julis.

Egymásra találtak nagyon. Az én uram meg az ő Clarissája. Sajnálta az uram nagyon, hogy a lány napokig ott álljon a novemberi szélben a piacon. Otthon se volt jobb dolga, ha már egyszer rászánta magát erre a kockázatos útra. Otthon gépirónó volt Clarissa, egy zsombolyai üvegyárban dolgozott, de hát olyan keveset keresett, hogy megélni is alig tudott belőle. Ahogy az uram meséli, négy kisebb testvére várta a szülői házban a segítséget. Az apja egy szövetkezetben volt paraszt, az anyja háztartásbeli, mindnyájan abban bíztak, hogy majd a legidősebb lányuk sok pénzt keres. Abból a pénzből kellett volna megjavítani a megroggyant házukat, abból kellett volna felruházni a kisebbeket, abból kellett volna Clarissának olyan csinosan járnia, hogy felfigyeljen rá valamelyik mérnök Zsombolyán. Nem lehetett csúnya lány, hiszen az első munkahelyéről is azért menesztették, mert összefeküdt a főnökével, egy ötvenöt éves számvevőségi főnökkel. A lány azt állította, hogy a tapasztalt vén róka kihasználta az ő tudatlanságát, a tisztviselő meg arra panaszkodott, hogy a lány otthonról hozott cujkával itatta, s már nem is emlékszik rá, hogy vele töltötte az éjszakát. A vállalat fegyelmi bizottsága salamoni döntést hozott, mindkettőjüket menesztette, de a lány hamar föltalálta magát, az üvegyár irodájába került. Itt megismétlődött az előbbi eset, az egyik aligazgató ügyködött a lány körül, de pórul járt, mert a lány egy délután némi sikoltozás után a szomszéd irodákból előkerülő kolléganők szeme előtt öltözködött föl, s azt állította, hogy a férfi kimondottan erőszakoskodott vele. A fegyelmi bizottság szabályszerűen összeült, az aligazgatót otthagya a felesége, Clarissa meg várta, mit döntenek a sorsáról. Amíg várt, kereskedni kezdett mindenféle gyöngyökkel, s összeállt egy társasággal, hogy nálunk gazdagodjanak meg. Két hétig szándékozott az országban maradni, de mikor beköltözött az uramhoz, megváltoztak a tervei is.

Jámbor ember az urad. Mondta Rózsi.

Jó ember. Mondta Kertészné.

Szavatartó ember. Mondta Julis.

Az én uram nem akarta, hogy Clarissa ázzon és fázzon a piacon, de a lány erősen elhatározta, hogy gyorsan meggazdagszik, meg talán tartozott is az áruért otthon valakinek, s nem hagyta abba a piacozást. Közölte az urammal, hogy hajlandó férjhez menni hozzá, de csak akkor, ha nem szól bele üzleti ügyeibe. Mindig arról ábrándozott, hogy egyszer majd igazi ékszerekkel kereskedik, s olyan aranygyűrűi meg olyan gyémántjai lesznek, amilyeneket amerikai filmekben látni. Azt állította, hogy ha egyszer bejut az ékszerészek közé, akkor neki lesz a legszebb üzlete az egész utcában. Nem merem mondani az uramnak, de valamikor szarka lehetett az a lány az előző életben, másképpen mi a csodáért vonzották volna olyan erősen a csillogó holmik.

Van olyan nő, akit egy gyűrűvel meg lehet bolondítani. Mondta Rózsika, és a kávéscsészét tartó kezén levő apró köves gyűrűre pillantott.

Minden nő szereti az ékszereket. Mondta bölcselkedve Kertészné.

Az ember, ha szegény, akkor tagadja, hogy kell neki a talmi csillogás. Mondta szomorkodva Julis.

Három hónapig tartott a várakozás, amíg a rendőrség megengedte a román lány letelepedését. További három hónapig, amíg megjött az engedély a házasságkötésre. Tulajdonképpen az uram ismeretségének köszönhető, hogy csak hat hónapot vártak, mert azt mondja az uram, sokkal tovább szokott ez a procedura tartani. A román lánynak az volt a szerencséje, hogy az uram egyik osztálytársa Belgrádban, a külügyben dolgozik, az segített. Végül megesküdtek. Szerény körülmények között ugyan, de házastársak lettek hivatalosan is. Közben azt vette észre az uram, hogy megváltoztak az ékszerek, amelyeket Clarissa árult.

Megváltoztak? Kérdezte Rózsika.

Észrevette az uram, hogy sehogyan se fogy ki a készlet. Clarissa elmondta, hogy a társai hordják át a maradékot, mert csak akkor tudják megadni a tartozásukat a gazdának, ha minden árutól megszabadulnak. Észrevette az uram, hogy nem hamis kövek, nem futtatott arany, nem biszu többé az áru, hanem igazi aranyláncok, vastag pecsétgyűrűk, rubinok és gyémántok csillognak a bársony alátétén. Clarissa elmondta, hogy felszámoltak egy órásboltot Zsombolyán, annak elkótyavetyélt készletét vásárolták meg olcsón a társai, azt segít kiárulni. Észrevette az uram, hogy az asszonynak nem a műszörme bundácskája lóg a

szekrényben, hanem egy igazi rókabunda díszeleg a helyén. Clarissa azt állította, hogy a drágább áruból jobb a keresete, magát ajándékozta meg a drága prémel. Észrevette az uram, hogy valaki aludt az ágyban, amíg ők nem voltak otthon. Clarissa azt mondta, egyik asszonytársa pihente ki a hosszú út fáradságait náluk. Akkor egy nap ismeretlen férfit talált az ágyban az uram.

Megcsalta az az átkozott boszorka. Mondta Rózsika.

Gondolhatta volna, elvesz egy külföldi lányt, akit nem is ismer igazából. Vélte Kertészné.

Minden lépése előre meg volt tervezve. Nyilvánította ki Julis.

Clarissa azt mondta, hogy egyik barátnőjének a bátyja. A férfi csak mosolygott, románul magyarázott az uramnak, s csak akkor távozott, mikor Clarissa elvezette otthonról.

Ki kellett volna rúgni azt a nőt. Mondta Rózsika.

Nem tétovázni. Vélte Kertészné.

Soha többet kinyitni neki az ajtót. Jelentette ki Julis.

Clarissa mindent megmagyarázott, s az én uram minden szavát elhitte. Elfogadta, hogy a feleségét taxi viszi munkába. Elfogadta, hogy esténként vendéglőbe mennek vacsorázni, mert már késő főzni. Elfogadta, hogy ismeretlen személyek lépnek az asztalukhoz, ismeretlen nyelven tárgyalnak a feleségével. Igaz, hogy ez a periódus csak három hétig tartott. Három hét múlva eltűnt az asszony.

Eltűnt? Kérdezte Rózsika.

Azóta se látta? Kérdezte Kertészné.

Hova lett? Kérdezte Julis.

Megkapta az új iratokat, átvette az igazolványát meg az útlevelét a rendőrségen, másnap eltűnt. Az uram először azt hitte, hazautazott, hogy elszámoljon az otthoni társasággal. Erre utalt, hogy az ékszerek nagy részét magával vitte. A bizsu meg a borostyánnaklancok itt maradtak.

Megvannak? Kérdezte Rózsika.

Miért nem hordod őket? Kérdezte Kertészné.

Eladod őket? Kérdezte Julis.

Ott maradt a szekrényben a műszörme bundácska meg egy üres fekete táská. És az én uram két hétig várt az asszonyára. Akkor kérvényezte a belgrádi román nagykövetségen, hogy keressék meg a feleségét. Rá-

beszélte az egyik barátját, hogy utazzanak el Zombolyára, ahol bekedzkedett az üveggyárba, hogy érdeklődjön Clarissa után, de ott azt állították, hogy ilyen nevű alkalmazottjuk sohase volt. Mindennap kijárt a Futaki úti piacra, hogy a román elárusítóktól érdeklődjön Clarissa után. Egyikük azt mondta, hogy Hollandiába utazott, egy másik, hogy Londonban van. A legtöbb sohase hallott róla. A külügyes barát azt magyarázta, hogy szerencséje van, adósság nélkül megszabadult az asszonytól, akinek csupán egy új útlevél kellett. Lassan beletörődött az én uram, hogy Clarissát többé nem látja. Most már másfél éve élünk együtt, ha én nem emlegetném a volt feleségét, ő elő nem hozná az esetet.

Akkor te se hozd elő többé. Mondta Rózsika.

Csakhogy nős ember maradt, te meg nem lehetsz a felesége. Vélte Kertészné.

Rá se ránts az átkozott iratokra. Kiáltott föl Julis. Az a fontos, hogy jó embered van.

Békésen élünk, csak ne járna be valaki a házba. Mondta Eszter.

Valaki belopakszik hozzátok? Kérdezte Rózsika.

Lopják a holmitokat? Kérdezte Kertészné.

Hogy veszed észre? Mi hiányzik? Kérdezte Julis.

Nem hiányzik semmi. Mondta Eszter. Először találtam egy új ezüsttálat a kredencen. Az uram azt mondta, semmi köze hozzá, biztosan nem vettük észre, hogy az ott maradt Clarissa után. Másodszor egy kristály hamutartó volt az éjjeliszekrényen, mikor hazajöttem a boltból. Erről már nem is szóltam az uramnak. Harmadszor a kislányom kérdezte, ki tette a táskájába azt az aranyláncot, ami a kalamárisba volt elrejtve. Mindketten zavarba jöttünk, nem tudtuk, mit mondjunk a gyerekek. Azóta találtam egy festményt a nagyszoba falán, fémedényt a konyhában, egy kisládiót a spájzban. Találok néha ezt-azt a lakásban, igyekszem oda se figyelni. Úgy teszek, mintha nem is létezne a dolog.

Bár engem lepne meg valaki egy aranylánccal. Mondta Rózsika.

Festményem sohasem volt. Mondta Kertészné.

Hálás lennék az istennek, ha kicserélhetném a lepattogott edényeket. Mondta Julis.

Felejtétek el, amit meséltem. Mondta Eszter. Mi igyekszünk elfelejteni a dolgot. Nem engedjük, hogy valaki tönkretegye a boldogsá-

gunkat. Az uram a bíróságon beadta a kérvényt, érvényteleníti a házasságát, és ha megjön a végzés, akkor hivatalosan is egybekelünk.

Évekbe telhet. Mondta Rózsika.

Aláírni az anyakönyvvezetőnél könnyebb, mint a bíróságon. Mondta Kertészné.

Bízzál benne, hogy kitart melletted az ember. Mondta Julis.

Csöndes ember. Mondta Eszter. És szereti a lányomat is. Ő foglalkozik velem, ő ellenőrzi a házi feladatait, ő kérdezi ki a leckét tőle. Ő jött volna a szülői értekezletre is, ha ma éppen nincs értekezlete. Kicseréltük a zárat a kapun is, az ajtónkon is, hiába. Minden héten találok valamit a holmink között. Viszont már meg sem mutatom neki, ami dolog váratlanul a házba érkezik. Lehordom az ilyesmit a pincébe, ne is lássa. Minek idegesíteném vele. Fekete szemetes zsákokat vásároltam, abba csavarom bele a tárgyakat, és eltüntetem őket. Oda mennek, ahova valók. Mennek a sötétbe, mennek a mélybe. Csak azt nem tudom, mi lesz velünk, ha teljesen megtelik a pince.

PORBA VETETT MAG

Én magam üldöztem el az emberemet. Mondta Rózsika.

Ugyan miért? Kérdezte Kertészné.

Ivott? Kérdezte Eszter.

Megvert? Kérdezte Julis.

Ivott is, verekedett is néha, de attól még maradhatott volna, csak hogy elfogta a bolondéria. Mondta Rózsika.

Nők után koslatott. Mondta Kertészné.

Mindent elkártyázott. Állapította meg Eszter.

Nem akart dolgozni. Vélte Julis.

Elhatározta, hogy feltaláló lesz. Mondta Rózsika.

A három asszony felhördült.

Az bűn? Kérdezte Kertészné.

Tudós volt? Érdeklődött Eszter.

Rajtad kísérletezett? Tudakolta Julis.

Rózsika megitta a maradék kávéját, majd hozzáfogott az elzavart férfi történetéhez.

Egy nap hazajövök, hát azt látom, hogy önti ki a sört egy kádba. Először azt hittem, józan életű lesz, mert a tisztelendő úr megígérte,

hogy megtéríti, végre jó útra tereli. Kérleltem eleget, hogy jöjjön el egyszer misére, de akármit mondtam neki, nem jött az a templom környékére se. Akkor meg arra kértem, hogy győnjön meg. Ahhoz nem kell misére járni, a tisztelendő úr fogadja a gyónásra várókat hétköznap is. Gondoltam, ha egyszer beszélgetni kezd a pappal, akkor az kihasználja az alkalmat, hat majd rá, eléri, hogy végre önmagába néz, és megkomolyodik. Kérdeztem is tőle, miközben öntötte ki a drága italt, hogy tán a plébánián járt, de csak mosolygott, és kihozott a kamrából még egy ládával. Nehezen volt hihető, hogy a tisztelendő úr ilyen gyors hatást ért el. Akkor meg az jutott eszembe, hogy biztosan valami bőrbaja van, amit meggyógyít, ha sörben fürdik. Én ugyan nem ismerek ilyen bajt, de azt már hallottam, hogy vannak asszonyok, akik tejben mártóznak meg, hogy sima legyen a bőruk, meg olyan vajákost is ismerek, aki kancapisiben mosdatott meg gyerekeket, hogy elmúljon róluk az ótvar. Kérdeztem is tőle, hogy fürdeni akar-e, de arra sem válaszolt. Azt már meg se érdeklődtem, honnan a fényes zománcos kád, mikor nekünk csak bádogteknőnk volt, de miután kitöltötte a rengeteg sört, bejött hozzám a konyhába, szalonnát evett hagymával, és elmagyarázta, hogy fel fogja találni a sörport.

Micsodát? Kérdezte Kertészné.

Olyan port, mint amilyenből a gyors limonádé lesz? Érdeklődött Eszter.

Pont ő akarta feltalálni a port? Kíváncsiskodott Julis.

Leültem arra a kis fejőszékre, amit ő faragott a lányoknak ajándékba. Mondta Rózsika. Leültem, és ki se tudtam nyitni a számat. A csodálkozástól olyan picike lettem, mint a kismacska. Ültem a cicaszéken, bámultam rá. Mikor nagyot böffentett, és kinyitotta magának a legutolsó sört, nekem nem hagyott egyet se, akkor jutottam el a felismerésig, hogy teljesen lehetetlen dologba vágott bele. Mondtam neki, hogy már régen feltalálták volna a sörport, ha egyáltalán elkészíthető lenne. Képzeltétek, akkor kiröhögött. Azt mondta, ha lehet olyan teaport készíteni, amelyhez csak vizet öntesz, és kész a tea, akkor lehet sörport is csinálni. Mutatta a kávéport a kredencen. Ha kivonatolják a kávé, szemcséket gyártanak belőle, és csupán forró vizet adunk hozzá, már illatozik is előttünk reggelente a finom feketekávé, akkor miért ne lehetne hasonló módon a sört is granulátumokból előállítani. Volt logika az okfejtésében,

de én is megmakacsoltam magam. Az nem létezik, magyaráztam neki, hogy ez az ötlet eddig soha senkinek se jutott eszébe. Hiszen tudjuk, elég a saját szekrényünkbe nézni, hogy porrá alakítják át a citromot, porrá alakítják át a kávé, porrá alakítják át a tealeveleket, porrá alakítják át a levest, akkor miért nem teszik ezt meg a sörrrel, borral, pálinkával. Azért nem teszik, mert nem is lehet megtenni. Valami oka biztosan van. Ő meg diadalmasan csapkodott a tenyerébe. Igazam van, bizonygatta, mindenben igazam van, csak a végkövetkeztetésem nem helyes. Ha ennyi fajta és féle élelmiszerből meg itókából lehet por alakú változatot készíteni, miért ne lehetne a sörből is. Bizony lehet, és ezt ő meg is fogja tenni. Ő lesz a sörpor feltalálója. Olyan magabiztosan állította ezt, olyan büszke volt magára, hogy teljesen kikészültem tőle. Gazdagok leszünk, kiabált, és örömeiben magához szorított. Ha nem lett volna olyan büdös a sok sörtől, amit munka közben magába döntött, meg a hagymától, amivel a szalonnát ízesítette meg, tán el is fogadom a csókját. Végeredményben miért ne találhatná föl valaki a sörport egy nap? A végén, majd meglátjátok, valaki jó pénzeket zsebel be érte. Gyanakodva kérdeztem tőle, hogy miképpen képzei el a feltalálási folyamatot. Azt hittem, lecsillapíthatom a kérdéssel, hiszen be fogja látni, hogy az ötleten kívül nincsen semmilyen eszköze a találmány elérésére. Egész szóözönnel válaszolt, sok mindent nem értettem meg belőle, de azt fölfogtam, hogy a kádat a fatelepről lopta, az iskola szertárából pedig valamilyen készülékeket hozott. Benéztem a kamrába, hát majd hanyatt estem, ledobálta a kompótokat a sarokba, eltörte a nyolcliteres dunsztosüvegemet, amibe a szilvát tettem el, s a polcokra mindenféle furcsa üvegeket meg vezetékeket rakott. Most várhatjuk a rendőrséget, állapítottam meg keserűen, hiszen az lehetetlen, hogy a hatalmas kád elcipelését senki se látta, hosszú utcákon keresztül vonszolta magával. S ha már itt lesznek, gyorsan a nyakába varrnak még egy-két ügyet. Elment a kedvem a feltalálóktól, hiába magyarázta nagy boldogan, hogy a kád a dehidráció miatt szükséges. Nem tudom pontosan, mi a dehidráció. Mondtam neki, de nem hagyta abba, mindenáron meg akarta magyarázni nekem, hogy a sörből elpárolog a víz, leülepszik a kád falára a maradék, s ő ebből a maszatból, a kád faláról lekapart anyagból készíti el a sörport. Abban nem lesz egy csepp alkohol sem. Mondtam neki. Ettől egy kicsit elkedvetlenedett, mert addig ez eszébe

sem jutott. Először az alkohol illan el, aztán meg a sör szaga. Mondtam neki. Megmarad egy csomó iszap, aminek nem lesz se íze, se bíze. Megkeményedett, és dühös lett. El akarom venni a kedvét. Kiabálta. Azért nem tud érvényesülni mellettem, mert én mindenben csak a rosszat látom, minden cselekedetének csak a negatív oldalát látom, minden szavának csak a visszáját hallom, minden ölelésének a szorítását érzem. Nem örülök semminek. Ilyen asszony mellett nemhogy a sörport, de még közönséges falusi port se lehet fölhalálni. Rettenetesen összevesztünk, mert kiderült, hogy engem okol azért is, mert nincs munkája, azért is, mert kidobta a régi felesége, meg azért is, mert mostanában egyre kevesebbet engedtem magamhoz közel. Gyereket se szülök neki, mert a magját is kivetem magamból. Eszébe sem jutott, hogy mindezekben mennyi a saját felelőssége. Elmentem, és lefeküdtem, gondoltam, menjen isten hírével, ha már ilyen rossz képet fest rólam. De nem ment el, úgy látszik, nem volt hová mennie, még három hétig ott ette a fene a kamrában, hordta ládászámra a sört, felét megitta, felét meg szétöntözte mindenféle üvegcsébe. Ki kellett mentenem a dunsztokat, mert mind szétrugdosta volna őket. Egyszer eldurant a kezében egy ilyen kis üveg, amit a szeszlámg fölött melegített, úgy szedtem ki az orra tövéből három szilánkot. Még szerencse, hogy nem vakult meg, mert akkor sohase szabadulok meg tőle. Olyan bűdös volt az udvar, mint egy szeszfőzdében. Három hét múlva nem bírtam tovább, kiadtam az ordrét, vagy lemond a találmányról, vagy elmegy a bűdös francba, nekem ne bűdösítse tovább a környéket. Már a szomszédok jöttek egyre-másra kérdezgetni, hogy talán pálinkafőzőt nyitottam. Akkor megint ordítottunk egymásra, és reggelre eltűnt, csak a rongyaiért jött vissza két hét múlva.

Azóta se találta föl a sörport. Állapította meg Kertészné.

Nem. Mondta Rózsika.

Pedig nagyon gazdagok lettetek volna, ha sikerül neki. Vélte Eszter.

Gazdagok. Mondta Rózsika.

És most nincs senkid? Kérdezte Julis.

Nincs. Mondta Rózsika.

Elég neked a két gyerek. Állapította meg Kertészné.

Ők szerencsére megvannak. Mondta Rózsika.

És mi lett a káddal? Kérdezte Eszter.

Még ott van az udvarban. Mondta Rózsika. A sör úgy befogta, hogy barna az oldala. Talán le lehetne mosni, de mi még mindig a régi bádogteknőben fürdünk. Nem kereste a rendőrség, úgy látszik, az én föltalálómnak szerencséje volt, senki se nézett be a kád alá, mikor a hátán hozta a fatelepről.

Ha tisztára lehet súrolni, én megveszem. Mondta Julis.

Megpróbálhatjuk. Mondta Rózsika.

Holnap reggel eljövök érte. Mondta Julis. A sörpor nem kell belőle, de kádra éppen szükségem van.

CSONTJAIM MIND SZÉTHULLOTTAK

Igyunk meg még egy pohárával. Indítványozta Julis.

Igyunk. Értett egyet Kertészné.

Mindenki fizeti a saját rendelését. Mondta Rózsika.

Mindenki. Mondta Eszter.

Sorjában a pulthoz járultak. A cukrászdában senki sem szolgálta ki az asztaloknál ülőket, minden vendég a maga kezében vitte a poharát.

Koccintottak, és Julis fogott bele egy történetbe.

Tudjátok. Mondta. Tudjátok, hogy kilenc éve nem láttam Pityuka apját.

Bólogattak. Sokat tudtak egymásról. Néha úgy érezték, mindent. Azért még képesek voltak meglepni egymást.

Tudjátok. Mondta Julis. Tudjátok, hogy akkor hagyott itt, mikor megszülettem a gyereket. Úgy jöttem ki a szülészetről, hogy nem tudtam, él-e, hal-e. Ott álltam a Betánia kapujában a bebugyolált kisfiúval, nem várt senki, nem is volt hova mennem, mert édesapám kitiltott a házból, és nem volt pénzem taxira sem. Még véreztem néha, nem lett volna szabad erőlködnöm, de magamhoz szorítottam Pityukát, és annak örültem, hogy esik az eső, mert így a járókelők nem láthatták, hogy patakzik a könny a szememből. Végül a legjobb barátnőmhöz, Rózsikához mentem el, de nála is csak egy éjjel hálhattam meg, mert részegen jött a Magó, és olyan gonoszul ordított, hogy megsajnáltam Rózsikát, másnap továbbálltam.

Elég ronda természete volt a Magónak józanon is. Mondta Rózsika.

Nagy természetű ember. Vélte Kertészné.

Kötekedős és pökhendi. Nyilvánította ki Eszter.

Tudjátok. Mondta Julis. Tudjátok, sokat szenvedtem. Kezdetben nagyon nehéz volt, mert amíg szopott a gyerek, addig munkába se állhattam sehol. Anyám is csak titokban látogatott el hozzám, apám kiátkozta volna a házból, ha megtudja, hogy pénzt lopott a számomra, s ha a tisztelendő úr nem áll a pártomra, nem tudom, hogyan nevelem föl Pityukát. Kilenc éve küzdök vele, de nem bántam meg soha, hogy megszülettem. Egészséges, és vidám természetű gyerek. Nem túl jó tanuló, hallottátok, mit mondanak róla az iskolában, de sok örömöm van benne, engem megvigasztal, hogy valaki vár otthon. Sokszor megsirattam, mikor érdeklődött, hogy hol az apukája. Azt szoktam neki mondani, hogy elhajózott. Mikor azt kérdi, mikor jön vissza, azt válaszolom, hogy várni kell rá. Eleinte még hittem is benne, hogy várni kell rá. Hittem, hogy lesz benne annyi emberség, legalább a fiát megnézi. Aztán múlt az idő, évek múltak el fölöttünk, és ő sohase jelent meg. Minden karácsonykor, minden újévkor, a fiam minden születésnapján vártam. Még ma is várom, pedig régen rájöttem, hogy hiába. Beletörődtem a változtathatatlanba. Nem kellünk neki, az én szerelmem csak egy múltó epizód volt az életében, semmi más. A gyerek megléte biztos ijeszti, lehet, hogy egyáltalán nem is érdekli, közömbösen hagyja. Vannak emberek, akiknek nem kell gyerek. Még olyanok is vannak, akik szöknek saját gyermeküktől.

Ismerős ügy. Mondta Rózsika. Megtapasztaltuk.

Nem vagy egyedül. Vélte Kertészné.

Isten bocsássa meg a vétküket. Jelentette ki Eszter.

Tudjátok. Mondta Julis. Tudjátok, az ember elfásul. Belefárad, nem törheti a fejét mindig ugyanazon a dolgon. Folyt tovább az életem, a tisztelendő úr rábeszélte apámat, hogy fogadjon vissza a házba, és én munkába álltam, hogy ne szégyelljem magam a szüleim előtt. Nem kívántam, hogy eltartsanak. Nem is tartanak el, most se, bár azt el kell hogy mondjam, ha anyám két keze nem lett volna, nem tudom, hányszor eszik főtt ételt Pityuka. Kilenc éve úgy élek, mint egy apáca. Kezdetben nem tudtam volna más férfira nézni, aztán meg attól tartottam, hogy senkinek nem kell egy gyereket hurcoló leányanya, később apámék erkölcsössége riasztott el a lehetséges udvarlóktól, hiszen apám szemében most se vagyok más egy megesett lánynál, mindig megrémít, hátha ismét kihasználja butaságomat valaki.

Eleinte lefoglalt a szoptatás meg a kisgyerek bajai. Aztán dolgozni kezdtem, meg akartam mutatni, hogy érek én is valamit, megkeresem a kenyerem. Nappal a munkámmal törődtem, éjjel meg imádkoztam. Nem volt könnyű, de valamiképpen átvészelttem mindent. Azt lehetne mondani, hogy elfásultam. Beletörődtem a helyzetembe. Egyedül az érdekelt, hogy Pityukát felneveljem. Most már látszik, hogy menni fog. Szokásokat vezettem be, amelyek segítenek múlatni az időt. Reggel én készítem el az enniavalóját, uzsonnát rakok a táskájába, délután sétálni megyek vele. Szombaton moziba viszem, ha megfelelő film játszik. Vasárnap kirándulunk, ha nincs túl hideg. A gazdáimmal is kijövök. A nagyságos asszony mindennap listát készít a bevásárolandó holmikról, a hűtőn hagyja a pénzt. Kilenc óra körül leviszem magammal a két kislányt, körbejárjuk a piacot, elmegyünk a boltba meg a mézárszéekbe. Ez a séta azért is hasznos, mert utána könnyebben eltéblábolnak a lakásban, amíg én megfőzök. Lefektetem őket aludni, utána ebéd. Tartom magam a menetrendhez, könnyebben múlik az idő. Az egyik mézáróságéd szokott udvarolni, fényes fekete haja van, olyan erősen szőrös, hogy kétszer kell borotválkoznia naponta. Mindennap elmond egy viccet, amit a fülemben suttog el. Nem járok vele randevúra, de a tréfákon mosolygok, nekem is jólesik, hogy tetszem valakinek. Pénteken éppen tőle fordultunk ki a lányokkal, mikor elém kanyarodott egy szép fényes autó, kiszállt belőle egy elegánsan öltözött úr, és beszaladt a szemben levő házba. Földbe gyökerezett a lábam. Leragadtam. Pityuka apja volt. Tüzes kemence lett a belsőm. Égette a szívem a harag. Leginkább azért sértődtem meg, mert átsiklott a szeme rajtam. Látott, és mégse ismert meg. Égkék szeme, amelyért annyira rajongtam, közömbös maradt. Meg se rezdült, amikor rám nézett. Én meg, képzeljétek, valamikor szó nélkül lehanyagoltam, ahányszor rám tekintett. Elég volt rám emelnie kék szemét, már vetkőztem is. Most meg szó nélkül elhaladt mellettem, bement a házba, amelyben a bejárat mellett kifüggesztett táblák szerint a helyi ügyvédi kamara, két kereskedelmi cég meg egy bőrkészítő kisiparos működött. Nem tudhattam, mivé lett egykori udvarlóm, nem is érdekelt, hova tartott. Olyan düh fogott el, hogy szinte nem is tudtam, mit cselekszem. Leraktam a szatyrokat a fal mellé, a két kislány kezébe nyomtam egy-egy banánt, hadd szórakozzanak, én meg beültem a kocsiba, amit nyitva hagyott az úr. A táskámban már évek

óta hordok egy bicskát, mert egy este, mikor a moziból jöttünk haza, ránk támadt egy tomboló kamaszhad. Akkor elhatároztam, hogy nem maradok védtelen soha. Elővettem és kipattintottam a kést, először felszabdaltam a mellettem levő ülés huzatját. Akkor hátrafordultam, megszurkáltam a hátsó padot is. Kezembe vettem az odavetett táskát, iratokat találtam benne, azokat mind apró fecnikre téptem. Aztán letörtem a műszerfalról minden letörhető gombot, kicsupáltam a rádiót, és rátapostam. Lehajoltam, és előrángattam a volán alól a vezetékeket, azokat mind egy szálíg átvágtam. Végül letörtem a napellenzőket. Mást nem találtam, amit megsemmisíthettem volna. Akkor kiszálltam a kocsiból, visszavezettem a szatyrokhoz a gyerekeket, akik kíváncsian figyelték, hogy mit csinálok. Kaptak egy-egy újabb banánt, és rájuk parancsoltam, hogy ne mozduljanak. Kerestem egy követ, de csak egy félrerúgott aszfaltdarabot találtam az egyik fa tövében. Azzal betörtem a baloldali féklámpa üvegét. Akkor előresétáltam, hogy hasonló módon bánjak a reflektorral is, de szembetaláltam magam az autó gazdájával. Sietős léptekkel igyekezett a kapualjból a kocsi felé. Csontjaim mind széthullottak. Közelről az arcába néztem, és rájöttem, hogy nem ő a Pityuka apja. Nagyon hasonlított hozzá, ugyanazok az arcvonások, ugyanolyan égkék szem, ugyanaz a szőke szalmahaj, mégse ugyanaz az ember. Nem ő volt. Gyorsan a hátam mögé tettem a kezem, odasiettem a gyerekekhez, és az egyik szatyorba rejtettem az aszfaltdarabot. A karomra akasztottam a csomagokat, kézen fogtam a kislányokat, és határozott léptekkel elindultam a gazdák lakása felé. Hátra se néztem. Nem tudom, mit csinált a pacák, amikor beült a drága kocsijába, és meglátta a kárt. Húztam, vontam a csodálkozó gyerekeket, nem szóltam semmit, csak rémülten szuszogtam. Nem az ismeretlen férfitől vagy a rendőrségtől féltam. Magamtól riadtam meg. El sem tudtam képzelni, hogy mi lakik bennem. Mindaz a keserűség, mindaz a sértődés, ami évek óta gyülemlt bennem, kirobbant belőlem. Úgy éreztem, mintha nem is lennének csontjaim. Csetlett-botlott a lábam. Amikor elaludtak a kislányok, végigbögtem a napot.

Nem jött utánad az illető? Kérdezte Rózsika.

Nem olvastad másnap a bűnügyi krónikában, kihívta a rendőrséget a sértett? Kíváncsiskodott Kertészné.

Mit tettél volna, ha valóban Pityuka apjával találkozol? Tudakolta Eszter.

Úgy látszik, nem figyelt föl rám senki az utcán. Mondta Julis. Még az a férfi se köthette össze a kárt velem. Mondom, úgy siklott át rajtam a tekintete, mintha ott se lettem volna. Megbüntettem valakit, akinek semmi köze az ellenem elkövetett sértéshez. Azóta félek magamtól. Ha nem jön ki időben akkor a házból az idegen, én ripityára verem az egész kocsit. Mi lakozik bennem? Még a tisztelendő úrnak se mertem meggyónni vétkeimet. Nem hiszem, hogy egy-két miatyánk segítene rajtam.

HARAGJÁNAK VESSZEJE MIATT

Ti mindnyájan azt hiszitek, hogy az én életemben nem történik mostanában semmi. Mondta Kertészné, és felhörpintette a pohárka alján megmaradt likőrt.

Miért ne történne? Kérdezte Eszter, és a többiekre nézett, hátha azok tudják, miről is van szó. Azonban a másik két nő is értetlenül, inkább kíváncsian, mint cinkosan tekintett Kertésznére.

Ha özvegyasszony létedre fölnevelsz két vásott kölyköt, az már éppen elég történés. Vélte Julis.

Az ember küzd a nincstelenséggel. Állapította meg Rózsika. Senki se unatkozhat, akinek nincs elég pénze.

Kertészné elégedetlen volt a válaszokkal.

Úgy van, ahogy gondoltam. Mondta. Azt gondoljátok, békés családi életet élek. Bizony, tévedtetek. Tegnap is úgy összevesztünk, hogy elhatároztam, akármennyire is szégyellem, beadom a válópert.

A három nő csodálkozása fokozódott.

A férjeddal vesztél össze? Kérdezte Eszter.

A volt férjeddal? Pontosított Rózsika.

Aki meghalt? Tudakolta Julis.

Vele. Mondta Kertészné. Bizony vele.

Az asszonyok csöndben maradtak, a cukrászdában csak a gazda csörgése hallatszott. A kályha melletti küsszéken kuporgott, a sportlapot böngészte szokása szerint. A nők maguk elé bámultak, egyikük se szólalt meg.

Tegnap is elmentem hozzá. Mondta Kertészné. Minden szabad délutánomat a temetőben töltöm. Csak olyankor maradok otthon, ha a

gyerekekkel baj van. Ezt sem akarja megérteni, de talán ezt megbocsátja. Viszont tegnap elővette megint a kedvenc témáját. Hogy biztosan akadt valaki, aki pecséteket nyom az én fenekemre. Követelte, hogy azonnal mutassam meg neki a vastaghúsumat, látni akarja a bizonyítékot. Tudjátok mindnyájan, micsoda ostobaság ez, hiszen nincs nekem időm se, erőm se férfiak után koslatni, de ő csak mondta a magáét. Fenyegetett, ha azonnal nem húzom le a bugyimat, nem mutatom meg neki, hogy tiszta vagyok, akkor eztán ribancnak fog nevezni. Pali mindig erőszakos természetű volt, ezt még a tisztelendő úr is tudta, a régi tisztelendő, aki összeadott bennünket a templomban, nem véletlenül beszélt akkor a harag vesszejéről, meg arról, hogy a harag vesszeje miatt sokaknak élete romlott meg. Palinak beszélt a tisztelendő úr, neki mondta el a tanulságot, de hiába, egész életében hirtelen haragú volt, halálában is az maradt. Fejébe vette ezeket a pecséteket, mondja, mondja végtelenül, de engem nem tud rábeszélni, nem vagyok hajlandó a temető közepén felrángatni a szoknyámat, és letolni az alsóneműt, nevezzen, aminek akar. A pecsétek nyomát különben is könnyen le lehet mosni, csak egy kis háziszappan kell hozzá, meg egy fél lavór víz.

A pecsétek nyomát? Kérdezte Eszter.

Miféle pecsétek? Tudakolta Julis.

Te igazi pecsétről beszélsz vagy csak olyan képletesen mondod a pecsétet? Kíváncsiskodott Rózsika.

Kertészné volt a legmagasabb köztük. Fölényesen nézett le rájuk.

Ja, persze. Mondta. Ti nem tudjátok, miről van szó. Palival a moziban ismerkedtünk meg, később is rendszeresen jártunk moziba, s voltak filmek, amiket nem egyszer, hanem mindennap megnéztünk, amíg játszottak a Körben. Imádtá a cseh filmeket. A Tűz van, babám! című komédiát tizennyolcszor, a Szigorúan ellenőrzött vonatokat pedig huszonegyszer láttuk. Anyám szidott is bennünket, mert ő vigyázta a kicsiket, amikor moziba mentünk, de nem törődtek velem. Meg is érdemeltük a szidást, mert valóban lemondtunk minden más dologról. Nem tudtam haragudni Palira, hiszen ez a mániája olyan ártatlan kedvtelés volt, inkább követtem én is, részt vettem a játékban. Végeredményben olcsó szórakozás volt, nem költöttünk rá sok pénzt, aztán meg később is emlékezetünkbe idézhettük a filmeket, játszottunk velük. Még munka közben is felvidített bennünket, ha egy-egy jelenetet vagy egy-egy

beszólást valamelyikünk megemlített. A pecsétet a forgalmista üti a kalauzlány fenekére a Szigorúan ellenőrzött vonatokban. Nem láttátok? Okvetlenül nézzétek meg, ha vetítik a televízióban, megéri. Van egy pattanásos, félszeg forgalmista, aki mindenben kezdő, a munkában is, a szerelemben is. Allandóan olyan fáradt, mintha köveket hordana egész nap, pedig csak ül az irodájában, időnként kísétál a sínekhez, és felemeli piros zászlócskáját, hogy átengedjen az állomáson egy vonatot. Egy délután beleszeret Másába, a kalauznőbe. Másának szép kerek popsija van, hófehér bőre, és a forgalmista fogja a pecsétet, sorra nyomkodja a pecsétet a lány fenekére. Minden pecsét olyan, mint egy puszi. Ahogy a csók nyomot hagy az életünkben, úgy virítanak a pecsétnyomok Mása fenekén. Ez az ötlet annyira megtetszett Palinak, hogy faragott diófából egy apró pecsétet, s ha játszani akart, csak elővette a zsebéből, felmutatta. Sokszor társaságban is előkerült, hirtelen az ujjá közt termett, szemem előtt táncolt a pecsétnyomója. Sokat nevettem rajta, mert nem mindig tehettem eleget a kívánságának. Gyakran ébren voltak a gyerekek, anyámék voltak nálunk vendégségben, vagy éppen kártyáztunk a szomszédokkal. Viszont engem is elfogott a gyöngeség, ha megpillantottam azt az apró tárgyat Pali kezében. Mindjárt borzongtam, bizserégtem, szerelemre készültem. Ismeritek ezt az érzést. Kellemes dolog. És most azzal vádol, hogy másnak a kezébe adtam a pecsétnyomót. Pedig úgy elrejtettem a fiók mélyére, hogy magam is alig tudnám megtalálni. Nem is akarom látni, mert ha megpillantom, azonnal zokogni kezdek, senki sem tud megvigasztalni, és senkinek sem mondhatom el, mi bánt. Nincs joga engem sértegetni. A halál sem ad rá felhatalmazást.

Kertésznő hirtelen kezdett sírni. Mindnyájan meglepődtek. A hangos zokogás kürtszerű hanggal kezdődött, és szaggatott ugatásba ment át. A cukrász eldobta az újságját, felugrott a kályha mellől. Az asszonyok is meglepődtek, kórusban vigasztalták bömbölő társukat.

Ne sírj. Mondta Rózsika. Nem bánthat téged se élő, se halott.

Én is sokat sírok. Mondta Julis. De azt megtanultam, nem kell senkinek megmutatnod, hogy gyöngye vagy. Sírjál otthon. Sírjál, ha egyedül maradsz.

Élénk a képzeleted. Mondta Eszter. Akit eltemettél, az már nem haragszik.

Kertésznő hüppögve nézett le rájuk.

Haragszik az. Mondta. Tegnap is összevesztünk nagyon. Ok nélkül kiabált rám. Az utóbbi időben egyre haragosabb. Nemhiába mondta neki a tisztelendő úr, haragod vesszeje miatt önmagad hozod veszedelembe, fiam. Ha így folytatja, ha még egyszer megbánt, soha többé nem megyek a tájékára se, akkor megnézheti magát. Pont úgy tesz, mint a Szeszélyes nyárban a kíváncsiskodók.

Azok kicsodák? Kérdezte Rózsika.

A Szeszélyes nyárban a főhős egy kötél táncos. Mikor először meglátjuk, éppen gyakorlatozik. Felmászik a kifeszített kötélre, mikor néhány ember érkezik. Azt kérdik tőle, nem félsz, hogy leesel? Ő csak gyakorol, azok meg féltik, és próbaképp megrázzák a felfüggesztést. Ő tovább lépeget, azok meg tovább rázzák a szerkezetet. Állítólag csak féltik, de addig cibálják a köteleket, hogy a végén leesik. Így járunk mi is. Ő engem félt, rázza a köteleim. Én meg óvatosan lépegetek, vigyázok magamra, férfi nélkül élek, magányosan. Addig ver haragja vesszejével, amíg meg nem csalom. Ha egyszer előkeresem a pecsényomot, meg fogom kívánni, hogy valaki a fenekemhez csapja. Ha egyszer valaki kézbe veszi a pecsényomot, vesztett ügye van, hiába ordibál ott a temetőben.

Ordibál? Kérdezte Rózsika.

Te csak a képzeletedről meséltél, ugye? Érdeklődött Julis.

A halottak nem beszélnek. Mondta Eszter. A nevükben az élők gondolatai szólalnak meg.

A cukrász gyanakodva figyelte őket. Visszatelepedett a kicsi székre, ellenőrizte a kályhában pislákoló tüzet. Kertésznő égnék emelte karját.

Isten a tanúm. Mondta. Sohasem voltam képzelődős. Gyerekkoromban is szó szerint fogtam fel a meséket. Sokat sírtam, mert én szó szerint értettem, hogy a farkas megeszi a nagymamát, én valóban gondoltam a kiscigány telhetetlen gyomrát. Nem tréfálok, mikor a férjemről beszélek. Minden alkalommal veszekszik velem, féltékenykedik, és átkozódik. Mondom nektek, nem fogom túrni lehetetlen viselkedését. Hiába kérelem, ő csak haragszik. Azt mondtam neki, hogy Forman meghalt, Menzel a kórházban van, Vera Chytilova megbolondult. Ha tovább abajgat a féltékenységgel, mindnyájan meg fognak halni.

Ettől fél? Kérdezte Eszter.

Gondolod, hogy lecsillapíthatod? Érdeklődött Julis.

Nem csak gondolataidban szólal meg? Tudakolta Rózsika.

Talán fél. Mondta Kertészné. Tegnap nem köszönt, mikor hazaindultam. Kár, hogy ilyen hirtelen ember. Ha udvarias volna velem, ha feleannyira volna gyöngéd, mint amikor az udvaron faragta azt a pecsétnyomót, nekem eszembe se jutna másik férfi. Higgyétek el, Pali volt ez első és utolsó férfi az életemben. De nem tűrhetem, hogy megalázzon. Ha tovább kínoz, előveszem a pecsétnyomót, keresek hozzá valakit. Olyan embert, akinek illik a kezébe. Olyant, aki áhítattal nyomja majd a fenekemre a pecsétet. Olyant, akinek látványa kiváltja bennem azt a furcsa bizsergést, ami szükséges a pecsételéshez.

Igazad van. Mondta Rózsika. Az embernek szüksége van egy kemény pecsétnyomóra.

A férfiak néha közel férkőznek a szívünkhöz. Mondta Julis. Tartsuk őket biztos távolságban a pecsétnyomóval.

A férfiak még halálukban is szemtelenek. Mondta Eszter. Vigasztaló, hogy csak választhatunk, kinek a pecsétnyomóját engedjük a fenekünk közelébe.

Kacagásban törtek ki mind a négyen.

A cukrász rájuk nézett az újságja fölött, de aztán tovább olvasott. Szerette, ha a vendégei elégedettek.